

Editörden

Emre Erdoğan

Reflektif Sosyal Bilimler Dergisi'nin Haziran 2026 sayısında sosyal bilimlerin çok boyutlu yapısını yansıtmak biçimde; tarih, sosyoloji, psikoloji ve iktisat disiplinlerinin kesişim noktalarında üretilmiş makalelere yer veriyoruz. Bu sayıda yayımlanan makaleler; kimlik inşası, toplumsal dışlanma, emek süreçlerinin dönüşümü, travma, makroekonomik kırılmalıklar, iklim krizi ve metodolojik kökenler gibi farklı fakat birbirine temas eden sorun alanlarını ele almaktadır. Çalışmaların ortaklaştığı temel sorunu ise bireylerin, toplulukların ve kurumların belirsizlik, dışlanma, tahakküm ve kriz koşulları karşısında nasıl düşündükleri, nasıl konumlandıkları ve hangi uyum, direnç ya da yeniden inşa mekanizmalarını geliştirdikleri çerçevesindedir.

Dergimizde yer alan araştırma makalelerini dört ana eksen etrafında birbirleriyle güçlü bağlar kurduğunu gözlemleyebilirsiniz.

İlk eksen, emek, toplumsal cinsiyet ve gündelik direnç mekanizmalarıdır. Emer'in "Kadın, Çevre ve Kalkınma: Çay Üreticisi Kadınların Eşitsizliklere Direnme Stratejileri" başlıklı çalışması ile Önal Özmalatyalılar ve Baydar'ın "How Are Migrant Nanny Identities Materialized on Social Media? A New Materialist Analysis" ("Göçmen Çocuk Bakıcısı Kimlikleri Sosyal Medyada Nasıl Vücut Buluyor? Yeni Materyalist Bir Çözümleme") başlıklı makalesi, farklı üretim ve bakım rejimleri içinde kadınların konumunu tartışmaktadır. Emer, Rize Pazar'da geçimlik üretimden ticari çay tarımına geçiş sürecinde hane içi emek, mülkiyet ve toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri karşısında çay üreticisi kadınların geliştirdikleri gündelik direnç stratejilerini feminist politik ekoloji bağlamında incelemektedir. Önal Özmalatyalılar ve Baydar ise göçmen çocuk bakıcılarının Instagram ve TikTok gibi dijital mecralarda kurulan idealize edilmiş, itaatkâr ve bakım odaklı kimlik temsilleriyle ilişkisini yeni materyalist bir çerçevede tartışmaktadır. Her iki çalışma da tahakküm altındaki öznelere yalnızca edilgen konumlarda kalmadığını; mevcut güç ilişkilerini esneten, dönüştüren ve kimi zaman yeniden üreten pratikler geliştirdiğini göstermektedir.

İkinci eksen, toplumsal beklentiler karşısında kadınlık deneyimi ve travmanın bilgisel statüsüdür. Yeniad'ın "Longitudinal Narratives of Motherhood Construction: A Thematic Analysis of Five-Minute Speech Samples in the Transition to Motherhood" ("Anne Olma Sürecinde Beş Dakikalık Konuşma Örneklerinin Tematik Analizi") başlıklı makalesi, ilk kez anne olan kadınların deneyimlerini yoğun annelik ideolojisi, uzman bilgisi, anne sezgisi ve sürekli pozitif olma beklentisi etrafında ele almaktadır. Çalışma, anneliğin yalnızca bireysel

bir deneyim değil, aynı zamanda toplumsal normların, psikolojik baskıların ve kimliksel dönüşümlerin keşiştiği bir süreç olduğunu göstermektedir. Demirci'nin "Duygularla Düşünmek: Türkiye'de Kadın Cinayeti Haberlerine Kronik Tanıklığın Otoetnografisi" başlıklı çalışması ise kadın cinayeti haberlerine sürekli maruz kalmanın yarattığı acı, korku ve öfke gibi duyguları feminist bilgi üretiminin parçası olarak değerlendirmektedir. Sara Ahmed'in duygu politikası yaklaşımıyla yürütülen bu analiz, bireysel tanıklığın yalnızca öznel bir anlatı değil, aynı zamanda toplumsal şiddeti kavramak için güçlü bir akademik veri alanı olabileceğini ortaya koymaktadır.

Üçüncü eksen, sosyal dışlanma, şiddet ve kimliğin yeniden inşasıdır. Alpdoğan ve İnce'nin "Zihinsel Yetersizliği Olan Bireye Sahip Ailelerin Dışlanma Pratikleri ve Mücadele Bicimleri" başlıklı makalesi, engellilik bağlamında ailelerin karşılaştığı damgalanma, izolasyon ve dışlanma süreçlerini fenomenolojik bir yaklaşımla analiz etmektedir. Bitlis örneği üzerinden yürütülen çalışma, ailelerin dini inanç, kadere bağlama, normalleştirme ve sosyal geri çekilme gibi baş etme stratejileri geliştirdiğini göstermektedir. Özerdem ve Coşkun'un "Belgesel Fotoğraf, Terör Deneyimi ve Kimlik: Ergun Çağatay Üzerine Bir İnceleme" başlıklı makalesi ise travmatik bir şiddet deneyiminin profesyonel kimlik üzerindeki dönüştürücü etkisini incelemektedir. 1983 Paris Orly Havalimanı saldırısında ağır yaralanan foto muhabiri Ergun Çağatay'ın, bu olay sonrasında gündelik haber fotoğrafçılığından uzaklaşarak aidiyet ve Türk kültürel kimliği temalı belgesel projelere yönelmesi, Sosyal Kimlik Teorisi bağlamında değerlendirilmektedir. Bu iki çalışma, dışlanma ve şiddetin yalnızca yıkıcı etkilerini değil, aynı zamanda kimlik onarımı ve yeniden konumlanma süreçlerini de görünür kılmaktadır.

Dördüncü eksen, yapısal analizler ve metodolojik temellerdir. Yakşi ve Kayantaş'ın "Türkiye'de Dış Borçlar Sürdürülebilir mi? Yapısal Kırılmalı Birim Kök Analizinden Yeni Kanıtlar" başlıklı çalışması, Türkiye'nin dış borç dinamiklerini 1993-2024 dönemi için yapısal kırılmaları dikkate alan birim kök testleriyle analiz etmektedir. Zivot-Andrews ve Kapetani-os testleriyle yürütülen analiz, dış borç göstergelerinin önemli bir bölümünde uzun dönemli istikrarın zayıf olduğunu ve sürdürülebilirlik açısından ciddi kırılmalıklar bulunduğunu göstermektedir. Bu ampirik uyarı, makroekonomik politika tasarımı açısından önemli sonuçlar taşımaktadır. Öte yandan Sönmez'in "Modern Tarihçilikte Kritik (Tenkit) Kavram ve Pratiğinin Ortaya Çıkışı" başlıklı makalesi ise akademik bilgi üretiminin tarihsel ve metodolojik temellerine yönelmektedir. Sönmez, tarih disiplininde kaynak, belge ve anlatılara eleştirel yaklaşma pratiğinin 19. yüzyılda nasıl kurumsallaştığını; Barthold Georg Niebuhr ve Leopold von Ranke gibi isimler üzerinden modern tarihçiliğin eleştirel yöntem anlayışını tartışmaktadır.

Bu yapısal ve toplumsal tartışmaları küresel ölçekte tamamlayan metinlerden biri Yazar'ın "William Nordhaus (2013) İklim Kumarı: Isınan Dünyada Risk, Belirsizlik ve İktisat" başlıklı kitap incelemesidir. Yazar, iklim krizini yalnızca ekolojik bir sorun olarak değil, aynı zamanda risk, belirsizlik ve dışsallıklar üzerinden şekillenen bir iktisadi ve politik karar alanı olarak değerlendirmektedir. Karbon vergileri, emisyon kotaları ve normatif politika tercihleri

etrafında yürütülen tartışma, sayının makro-krizler, sorumluluk ve kamusal akıl eksenindeki çerçevesini tamamlamaktadır.

Bu sayının kavramsal ufkunu belirleyen bir diğer metin ise Yılmaz'ın "Metabiliş: Kendini Bilmek, Ötekine Erişmek, Kamusallaşmak" başlıklı makalesidir. Yılmaz, bireyin kendi zihinsel süreçlerini izleme, denetleme ve yönetme yetisi olarak tanımlanan metabiliş kavramını yalnızca nöro-psikolojik bir işlev olarak değil, aynı zamanda politik ve sosyolojik bir imkân olarak ele almaktadır. Çalışma, narsisizm tuzağını aşarak ötekini etik bir eşit olarak tanımanın ve Habermas'ın iletişimsel akıl yaklaşımıyla ilişkili demokratik bir kamusal alan inşa etmenin önkoşullarından biri olarak metabilışı tartışmaktadır. Bu yönüyle makale, sayının diğer çalışmalarında karşımıza çıkan kimlik, dışlanma, çatışma ve tanıklık pratiklerini değerlendirmek için önemli bir analitik başlangıç noktası sunmaktadır.

Bu sayı, makroekonomik kırılmalardan iklim krizine, annelik deneyimlerinden kadın cinayeti haberlerine tanıklığa, engellilik bağlamındaki dışlanmadan göçmen bakım emeğinin dijital temsillerine, tarihsel yöntemin kuruluşundan metabilişin kamusal imkânlarına uzanan geniş bir tartışma alanı sunmaktadır. Farklı disiplinlerden gelen bu çalışmalar, sosyal bilimlerin yalnızca toplumsal sorunları betimlemekle kalmadığını; aynı zamanda öznelerin kriz, baskı ve belirsizlik koşullarında geliştirdiği düşünsel ve pratik yanıtları anlamak için vazgeçilmez bir eleştirel araç sunduğunu göstermektedir.

Bu sayının hazırlıkları devam ederken içinde bulunduğumuz ortamın ve tabii ki *Reflektif Sosyal Bilimler Dergisi*'nin sağkalımı konusunda hepimizi kaygılandıran bazı gelişmeler yaşandı. Günümüz itibarıyla bu konuda kaygı duymamızı gerektirecek herhangi bir neden bulunmuyor. Ancak kaygıyla geçirdiğimiz o günlerde endişe duyduğumuz konulardan birinin de Reflektif'in nasıl devam edeceği konusu olması, meslektaşlarımızın ve okurlarımızın bu konuda bizimle iletişim geçmeleri Reflektif'in nasıl benimsendiğini bir kere daha bize gösterdi. O belirsizlik günlerinde bize destek olan herkese özel bir teşekkür borçluyuz. Bu süreçte aldığımız dayanışma ve destek, kurumsal yapılarıdaki en radikal değişikliklere bile direnebilecek, "yılmaz" bir akademik yayının temellerini atmış olduğumuzu gösterdi. Her zamanki gibi bu sayının var olmasını bir dizi kişinin yoğun çabasına borçluyuz. Dergimizin yardımcı editörleri Tuğçe Erçetin-Sabuncu ve Fırat Genç; İngilizce Editörümüz Rana Tekcan, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları Müdürü Cem Tüzün, görsel tasarımdan sorumlu Görkem Didem Öztuncer ve İstanbul Bilgi Üniversitesi süreli yayın sorumlusu Nisa Melisa Özdemir bu sayıyı yoğun emekleriyle mümkün kıldılar kendilerine teşekkür etmek isterim. Keza bu sayıda da makaleleri titizlikle inceleyen ve sıkışık takvimimize uyum sağlayan hakemlerimiz ve dergimizi yazılarına layık gören yazarlarımız da büyük bir teşekkürü hak ediyorlar.

